

Konut Kullanıcılarının Kentsel ve Sosyal Yaşam Kalitesi Farkındalığı: Ankara/Çayyolu-Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi Örneği*

Residents' Awareness of Urban and Social Living Quality: The Example of Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Neighborhood in Çayyolu/Ankara

Ahmet Tanju GÜLTEKİN

Prof. Dr., Öğretim Üyesi, Atılım Üniversitesi, Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Ankara
tanjugultekin@gmail.com

Öz

1980 sonrasında küreselleşme ve dinamikleri; ekonomik bütünleşme politikaları ile birlikte sosyal, kültürel ve siyasal uyum süreçleri ve özellikle sermayeyi kentsel gelişmeye yönlendirmesiyle kentsel mekânı da biçimlendirmektedir. Türkiye'de de küreselleşme dalgasıyla; neo liberal politikalar çerçevesinde yaşanan ekonomik değişim sürecinde, kent mekânı rant sektörü için en karlı yatırım alanına dönüştürülmektedir. Konut sektörü, etkin ve yaygın pazarlama stratejileriyle bu sürece hızla ve kolaylıkla dâhil edilmiştir. Bu gelişmede kentsel ölçekte son onlu yıllarda Ankara/Çayyolu, orta-üst ve üst gelir grubundaki kullanıcılarıyla, ekonomik ve sosyal olarak ayrılmaktadır. Bu ayrışma, fiziksel ve mekânsal kalite düzeyi yüksek olan konut alanlarında belirgindir. Ancak, konut kalitesinin ölçülebilir fiziksel ve mekânsal standartlarıyla birlikte, kullanıcının sosyal ve kültürel isteklerinin karşılanması, yaşam kalitesinde önem kazanmaktadır. Bu noktadan hareketle, bu çalışmada, konut alanlarında kullanıcıların fiziksel ve toplumsal çevre algısı ile kalite kapsamındaki talepleri ve farkındalığı, örneklem alan olarak seçilen Ankara-Çayyolu- Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı mahallesinde incelenmektedir. Bu mahallenin 1980'lerle başlayan var oluş öyküsünde, neo liberal politikalar ve kentsel mekânı biçimlendirme yeteneği baş aktör iken, kullanıcıların bu öyküdeki varlığı, yaşam kalitesi ve farkındalıkla tanımlanmaktadır. Böylece elde edilen çıkarımlar, yaşanabilir konut alanlarının oluşturulmasında yönlendirici olacaktır.

Anahtar sözcükler: Konut kullanıcıları, Kentsel yaşam kalitesi, Sosyal yaşam, Farkındalık, Ankara, Çayyolu, Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi

Abstract

Since 1980, the dynamics of globalization have directed the processes of social, cultural, and political adjustment as well as those of economic integration and especially capital towards urban development, forming urban space. The wave of globalization in Turkey, within a process of economic change in the context of neo liberal policies, urban space has been turned into the most profitable area of investment in the unearned income (economic rent) sector. The residential sector has been included in this process quickly and easily through effective and widespread marketing strategies. Over the last two decades of this development, the Ankara-Çayyolu District has become segregated economically and socially between its upper and upper-middle class residents in the urban context. This segregation is evident in residential areas with high-level physical and spatial quality. On the other hand, in addition to the measurable physical and spatial standards of

* Bu makale, 11-13 Haziran 2015 tarihinde Bükreş-Romanya'da düzenlenen "IASSR- International Association of Social Science Research-2015, VIII. European Conference on Social and Behavioral Sciences" adlı konferansta "The Awareness of Urban Quality in Housing Zone Users: Ankara- Çayyolu Example" konu başlığı ile sunulan çalışmanın* kentsel kalite bağlamına referansla hazırlanmıştır.

housing quality, it is also important to find out if the quality of living meets the social and cultural expectations of its residents. Starting from this point of view, we examine residents' perceptions of their physical and social environment in our chosen sample area in the Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Neighborhood, and their demands and awareness of housing quality. The story of this neighborhood, which begins in 1980, at a time when neo liberal policies and the power to form urban space was all-important, is defined here by the residents' quality of living and awareness of it. Our results obtained are expected to help guide the creation of liveable housing areas in the future. Keywords: Housing Users, Urban Living Quality, Social Living, Awareness, Ankara- Çayyolu-Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Neighborhood.

Keywords: Residents, Urban living quality, Social life, Awareness, Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Neighborhood, Çayyolu, Ankara

Araştırmanın Kapsamı ve Tasarımı

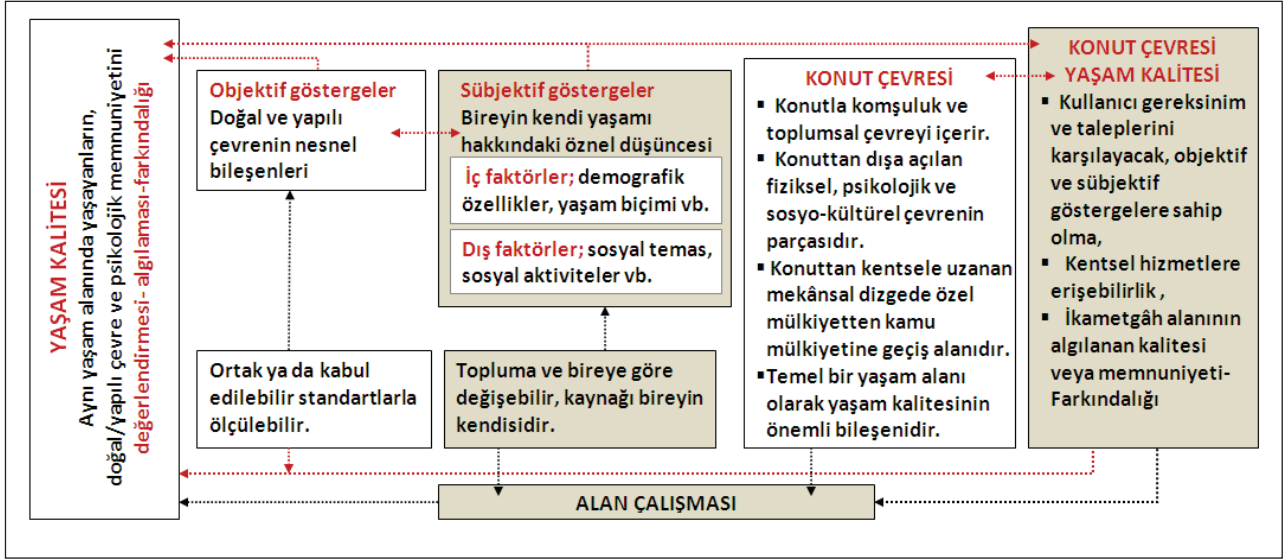
Türkiye'de 90'larla ortaya çıkan, sosyal kültürel ve ekonomik homojenlik gösteren yeni yükselen sınıflara seçkinlik kazandıran, kamusal alanların sadece bu yerleşimlerde yaşayanlar için özelleştirildiği¹ (Şen, 2011) ilgili yazında prestij konut alanı ve korunaklı olarak tanımlanan kentten yalıtılmış yeni konut alanları oluşturulmaktadır. 1999 depremi sonrasında depreme dayanıklı konut gerekliliği, bu tür konut alanlarına ya da bu yeni kent oluşumuna ivme kazandırmış hatta meşrulaştırmıştır. Çoğunlukla kent merkezinden bağımsız biçimde, kentin uç noktalarında yer seçen bu yerleşim alanları, kentin keşmekeşinden kurtulma, korunma, toplumsal güce ve ayrıcalığa kavuşma ve kamusal alanda diğerlerinden ayrılma gibi olanaklarla yeni yaşam biçimini yaratırken, kentten ekonomik, sosyal ve mekânsal olarak da ayrılmaktadır. Bu yeni yerleşme alanlarında, değişken olan gereksinimlere ve/veya tercihlerlere genellikle uygun olan yapısal çevre kalitesine karşın, yeni yaşam biçiminin yarattığı yalnızlaşma, yabancılaşma, ötekileşme, aidiyetsizlik, toplumsal ve kültürel iletişimsizlik yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir (Uzun, 2006, s. 345; Geniş, 2007; Tirkeş, 2012; Güzey, 2014).

Yaşam kalitesi; yaşamın tüm yönleriyle ilgili olan geniş kapsamı nedeniyle tanımlanması güç, çok yönlü bir

kavramdır. Bu kavram, aynı yaşam çevresinde yaşayanların, fiziksel ve psikolojik memnuniyeti değerlendirme ve algılama ifadesi olarak açıklanabilir (Kellekci ve Berköz, 2006-a). Yaşam kalitesinin belirlenmesinde; doğal ve yapısal çevrenin nesnel bileşenleri (objektif göstergeler) ortak ya da kabul edilebilir standartlarla ölçülebilir. Bu bileşenlere referansla bireyin yaşamı hakkındaki öznel düşüncelerini yönlendiren; iç faktörleri (demografik özellikler, yaşam biçimi gibi) ve dış faktörleri (sosyal temas, sosyal aktiviteler gibi) içeren subjektif göstergelere (Şekil 1) ilişkin algının kaynağı ise bireyin kendisidir (Van Kamp, Leidelmeijer, Marsman ve Hollander, 2003; Göregenli, 2010, s.16).

Barınma ile birlikte iletişim teknolojisinin nimetleriyle eklenen çalışma işleviyle artan uzun süreli kullanımına koşut olarak konut ve çevresinin yaşam kalitesindeki önemi artmaktadır. Kullanıcının kentteki duruşuna kazandırdığı statü, özsaygı ve güç ise yaşam kalitesi algısını da değiştirmektedir. Böylece, konut çevresinde yaşam kalitesi; kullanıcının gereksinim ve beklentilerini karşılayacak, objektif ve subjektif göstergelere sahip olacak ya da erişebilirliği sağlayacak bu yaşam alanının, algılanan kalitesinden oluşmaktadır (Amerigo ve Aragones, 1997; Yamada, Heo, King ve Fu, 2009; Erol, 1999). Bu algıyı oluşturan subjektif (iç ve dış) faktörlerin, evrensel olmayan biçimde topluma

1 Neo liberal ekonomik yeniden yapılanmaya eşlik eden şehircilik anlayışıyla; kentte piyasa güçlerinin rolü genişletilerek kentsel ve sosyal hizmetlerin özelleştirilmesi, bedelini ödeyebilenler için kamusal hizmet ve alanlarının değişimini beraberinde getirmektedir (Gürel, 2009, ss.19-26; Geniş, 2007; Hacısalihoğlu, 2000, ss.222-226). Bu değişim, yeni varsullarla birlikte sosyal statüye (sınıfsal konuma) bağlı olarak sosyal ve mekânsal boyutlarda ayrılmış ve/veya yalıtılmış yaşam tarzıyla konut alanlarında belirginleşmektedir. Üst sınıf kimliğinin göstergesi olan ve bu yaşamı simgeleyen konut sunumunda, kamusal hizmet ve alanları da ayrıcalıklar sağlamaya odaklanmaktadır. Bu ayrıcalıklar; asgaride güvenlik, otopark, yeşil alan ve spor alanlarından (Lefebvre, 2013, ss. 21-23; Öncü, 1999) çocuk bakımı, ev temizliği, sosyal tesisler, eğlence mekânlarına kadar çok çeşitli hizmetlere ve alanlara ulaşabilmektedir. Böylece kamusal alanlar (okul, serbest zaman etkinliklerine yönelik tesisler, alış-veriş mekânları gibi) yalnızca bu konut sakinlerinin üye olabildikleri ya da kullanabildikleri alanlarda kulüp anlayışıyla sağlanmaktadır. Bu ayrıcalıklar arttıkça bedeli de yükselirken, mülk ve kira değeri korunmakta hatta artmakta (Falay, 2014), buna karşın sıradan insanların bu alanlara erişimleri imkânsızlaşmaktadır (Özgür, 2006). Konut sitelerinden başlayan bu durum, Çayyolu örneğinde olduğu gibi orta-üst ve üst gelir grubunun yaşam alanı olan semtlerdeki kamusal alanlara herkesin erişimi engellemektedir. Dolayısıyla, kamusal alan "herkese açık" bir görünme ve görüşme mekânı iken seçkinlerin kendi özel mülkiyetinde olan alan(lar)da yer alarak özelleştirilmekte ya da özel mülkiyetinin bir parçası haline getirilmektedir (Falay, 2014, Erkul, 2014-b; Geniş, 2007; Balta and Eke, 2011). Bu ortamda homojen ve izole yaşam alanlarının yanı sıra kamusal mekânların özelleşmesi bir "dışlama" mekanizması olarak günümüz kentlerindeki ayrışmayı dolayısıyla gerilimleri artırırken, bu yaşam alanlarında sosyal yaşam kalitesi konusunda da mutsuzluklar süregelmektedir (Şen, 2011).

Şekil 1. Kentte ve konut çevresinde yaşam kalitesi göstergeleri.

ve bireye göre değişebilir olması (Şekil 1) ve sübjektif göstergelerin doğrudan bireylerden, görüşme ya da anket yolu ile elde edilen bilgilerle belirlenebilmesi (Yüceşahin ve Tuysuz, 2011; Van Kamp ve diğerleri, 2003; Erol, 1999) alan çalışmasını gerektirmektedir.

Bu yaklaşımla, kentsel ölçekte yeni ve prestij konut alanı olarak tanımlanan Ankara /Çayyolu Prof. Dr Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi'nde² yapılan ön inceleme, derin görüşmeler ve pilot anket uygulamasına göre; nesnel göstergelerin yaklaşık istenilen düzeyde olmasına karşın sübjektif göstergelere ilişkin beklenti ve/veya şikayetlerin olduğu tespit edilmiştir. Konut çevresinde yaşam kalitesinin objektif ve sübjektif faktörlerle birlikte oluştuğu dikkate alınarak, çalışmada, bu mahallede yaşayanların sübjektif göstergelere ilişkin algı ve memnuniyeti sorgulanmaktadır. Sübjektif faktörlerin, bilgiye ulaşma zorlukları nedeniyle kentsel mekânla ilgili disiplinlerde, özellikle kent planlama ve mimarlık alanında, ilgili yazın ve uygulamaya aktarılamayan edilgen bilimsel araştırmalar dışında, yeterli ilgi ve itibarı görmediği, çoğunlukla doğru bilgiye dayanmayan pazarlama stratejilerinde ve siyasi arenada anıldığı söylenebilir. Aynı durumun geçerli olduğu Mahalle üzerinden yapılan bu çalışmada; kentsel konut alanlarının oluşumunda bu konuya tüm tarafların dikkatini çekmek ve konunun özellikle kent planlama ve

yaşam kalitesine yönelik çalışmalardaki önemini vurgulamak amaçlanmaktadır. Böylece başarılı kentsel politikaların ve/veya başarılı kentsel mekânların gerçekleştirilmesine zemin hazırlanacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla, 2014 yılı verilerine göre nüfusunun %91,8 oranında kentte yaşadığı Türkiye'de (TÜİK, 2015), kullanıcılarına ruhsal doyum sağlayarak başarı ve verimliliği artıracak kentsel konut çevresinin oluşturulmasında, planlama sürecinden itibaren yaşam kalitesini yükselten sübjektif faktörlerin değerlendirilmesi öngörülmektedir.

Bu kapsamda sübjektif kalite bileşenlerinin, yaşam kalitesine etkilerini ve kullanıcının farkındalık derecesini belirlemek amacıyla; büyük inşaat firmaları, kooperatifler eliyle ya da bireysel olarak üretim modeli ve yapılaşma biçimi (çok katlı /az katlı apartman, müstakil gibi) farklı olan konut ve çevrelerinde yaşayan kullanıcılarından farklı yöntemlerle bilgi edinilmiştir. Farklı konut tipolojilerinin belirlenmesinde, alt merkezlere ve diğer kentsel hizmet alanlarına olan uzaklıkların da farklı olmasına dikkat edilmiştir. Bu makalenin, kısıtlı çerçevesinde bu yöntem ve süreçleri detaylı açıklamak yerine, ağırlıklı olarak edinilen bilgiyi paylaşmak, tartışmaya açmak tercih edilmiştir.

Uygulanan soru kâğıdının tasarımı ve içeriği, çalışma alanına yönelik olup, yeni bir model iddiası taşımadan, literatürde yer alan (Erkul, 2014a; Berköz, Şence Türk ve

2 Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı (1939-1999) siyaset bilimci, öğretim üyesi, milletvekili, siyasetçi (kültür eski bakanı), yazar. 21 Ekim 1999'da evinin önünde bombalı saldırı sonucu vefat etmiş ve evinin bulunduğu mahalle adı verilmiştir.

Kellekci, 2009; Türkoğlu, Bölen, Baran ve Marans, 2008) kavramsal bilgi ve uygulamalara dayandırılarak hazırlanmıştır. İlk aşama olan pilot anket uygulamasında, objektif göstergelere ilişkin memnuniyet, sosyal yaşam kalitesi ve farkındalık düzeyini belirlemeye girdi oluşturmak üzere sorgulanmıştır. Sonraki aşamada üç bölümden (faktörden) oluşan soru kâğıdı çalışma alanının bütününde uygulanmıştır.

- İlk bölüm; *iç faktörler* (demografik özellikler, sosyo-ekonomik düzey, yaşam biçimi, konut çevresi seçim gerekçeleri, bu alanda ve önceki konut alanındaki yaşam süresi ve alışkanlıkları, yaşadığı konut tipi, konut sahipliği),
- İkinci bölüm; *dış faktörler* (sosyal yaşam ve etkileşim olanak(sızlık)ları, komşuluk ilişkileri, güvenlik, erişilebilirlik, kamusal hizmetler, sosyal aktiviteler, gereksinimler ve beklentiler),
- Üçüncü bölüm; *farkındalık* (sosyal ve demokratik aktivitelere katılım, konut çevresini önemseme ve kullanım düzeyi ve ifade yeteneği).

İlk iki bölümden ve derin görüşmelerden elde edilen bilgi, subjektif göstergelerin ve farkındalığının parametrelerini belirlemede destekleyici ve doğrulayıcı araç olarak kullanılmıştır. Böylece her üç bölümün karşılıklı değerlendirilmesiyle, kullanıcının subjektif iç ve dış faktörlere göre sosyal yaşam kalitesi ve bu konudaki farkındalığı; ilgisi, algısı ve memnuniyeti/memnuniyetsizliği doğrultusunda belirlenmiştir.

TÜİK'in (2015) Aralık 2014 verilerine göre (nüfusu 19,518 (9,132 erkek, 10,386 kadın) olan Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi'nde; aile reisi ya da aileyi temsil eden 18 yaş üzerindeki kişilere, aile bireylerini de kapsayacak biçimde 300 adet hatasız soru kâğıdı uygulanmıştır. Bu uygulamada zaman ve bütçe kısıtları³ nedeniyle muhtar, site yöneticileri ve sivil toplum örgütleri aracılığıyla %60 oranında elektronik posta kullanılmıştır. Genel olarak büyükşehir belediye kuruluşlarını konu eden 12.11.2012 tarihli 6360 Sayılı Kanun'un 2. Madde 41. ve 42. Bendi ile bu mahalleye dâhil edilen alanda yaşayan nüfus; mahalle ile kurduğu bağın görece yeni ve sığ olabileceği düşünülerek, olabildiğince anket uygulamasının dışında bırakılmıştır. Böylece hane sayısının 7.129 olduğu ve aile büyüklüğünün 2.8 kişi olduğu dikkate alındığında, anket çalışmasında %87 güvenirliliğe ulaşıldığı söylenebilir. Uygulamada, sorulara verilen

yanıtlar bilgisayar ortamında SPSS (Statistical Package for Social Sciences 18.00) istatistiksel analiz programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu işlemlerde öncelikle, sosyal yaşamı destekleyen mekân gereksinimleri için spor, oyun ve eğlence alanları, hobi merkezi gibi; memnuniyet(sızlık) için komşuluk ilişkileri, sosyal, kültürel aktiviteler gibi; farkındalık için sosyal yaşama katılım ve istek oranları, özdeğerlendirme gibi ortak değişkenler (faktörler) belirlenmiştir. Kullanıcının bu değişkenlere ilişkin algısını tanımlamada seçmeli soruların yanıtları doğrudan, ucu açık soruların yanıtları ise mülakat ve derin görüşme sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmiştir.

Yerel yöneticilerle (belediye yetkilileri, muhtar, site yöneticileri, sivil toplum örgütleri yöneticileri) ve rastgele seçilen kullanıcılarla yapılan derin görüşmelerde ise bu grupların sosyal yaşam kalitesine ilişkin vizyonları ve vizyon oluşturmada kullanıcının katılım durumu ve isteği tartışılmıştır. Soru kâğıdı doğrudan uygulanmayan 18 yaş altı (13-17 yaş aralığındaki) gençlerle kamusal ve yarı-kamusal mekânlarda derin görüşmeler yapılmıştır. Bu çalışmalarla elde edilen bazı bilgileri (yaş, eğitim, aylık gelir, vb.) kontrol etmek amacıyla resmî istatistikler kullanılmıştır. Ayrıca, farklı ortamlarda (alışveriş merkezi, cafe, lokanta, park gibi), farklı gün (hafta içi/sonu, resmi tatil) ve saatlerde (sabah/öğle/akşam) gözlem yapılarak, bu mekânların kullanım biçimi belirlenmeye çalışılmıştır. Bazı büyük inşaat firma yetkililerinden ve gastronomi üzerine hizmet veren işyeri sahiplerinden sosyal yaşam kalitesine ilişkin düşünce ve planları da kısa mülakatlarla öğrenilmiştir.

Kuramsal Arka Plan

Yaşam kalitesi, çevresel ve psikolojik bileşenleri içerdiği ve bireyin algılamasıyla ilgili olduğu için karmaşık bir kavramdır. Bireyin algısı ise mensubu olduğu toplumun yapısı, gelişmişlik düzeyi; kişisel donanımları, maddi olanakları, sağlık durumu; hayattaki statüsü ve duruşu, amaçları, beklentileri ve ilgilerine, bir başka deyişle ekonomik, sosyal ve kültürel sermayenin etkilerine göre değişmektedir. Dolayısıyla, bu değişkenlerin farklı kullanım alanlarında (sağlık, spor, eğitim, iş, aile, vb.) hatta zamana (farklı dönemlerde yaşam koşullarının değişmesi, yaş dönemi vb.) bağlı algılanması da yaşam kalitesinin diğer göreceli durumudur. Bu etkileşim döngüsünde yaşam kalitesi sonuçta, bireyin kendi yaşamından hoşnutluğu ve mutluluğu olarak açıklanabilir (Van Kamp ve diğerleri,

3 Çalışmada araştırmacıya herhangi bir maddi destek sağlanmamıştır.

2003; Berköz, ve diğerleri, 2009; Türkoğlu ve diğerleri, 2008; Kellekçi ve Berköz, 2006b).

Kentliler, yaşam kalitesini; sosyal, ekonomik, yapı ve doğal çevrenin karşılıklı etkileşimine, değişim ve gelişimine, kamusal hizmetlere ve sunum biçimine göre mekân odaklı değerlendirmektedirler. Bu nedenle yaşam kalitesi araştırmalarının çoğunda konuttan metropoliten alana kadar yapı çevre, kentsel donatı ve hizmetler ele alınmıştır. İlgili yazında 1970'li yıllarla yer alan kentsel yaşam kalitesi (ölçümü, standartları, etkenleri, vb.), 1980 sonrasında nicelik olarak artış göstermiş ve sosyal çevre ve etkileşim ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkiler de önem kazanmıştır (Geniş, 2007, ss. 11-13; Gürel, 2009, ss.17-19). Bu ilgi, küreselleşmenin öngördüğü kentsel rekabette kentleri, kent bölgelerini karşılaştırma ve derecelendirmeye bağlanabilir.

Küreselleşme sürecinde, toplumların ekonomik, sosyal, kültürel yaşamları; gelişmiş ülkelerin ekonomik amaçları doğrultusunda biçimlendirilmektedir. Bu sürecin en etkin olduğu mekân kentlerdir. Kentlerin konumları ve üstlendikleri fonksiyonlarıyla küresel düzlemde ve ulus devlet içerisindeki rolünün farklılaşmasıyla kentin iç dinamikleri de dönüşüme uğramıştır (Keyder, 2013). Böylece, kentler arasındaki eşitsizlikler, kentsel mekânda da belirginleşmiş ve farklı grupların yaşam alanları, birbirlerinden ayrılmaya başlamıştır. Ekonomik yeniden yapılanma ile gelir dağılımı ve istihdam olanaklarındaki değişimiyle ortaya çıkan sosyal ayrışma mekânsal ayrışmayı beraberinde getirmiştir. Kent yoksulları kaderine terk edilirken, orta ve üst gelir grupları kent merkezinin olumsuz koşullarından uzak, tüketim toplumunun ideolojik yapısına uygun ve toplumsal statülerini yeniden yüceltecek çoğunlukla korunaklı olan yaşam alanlarını tercih etmişlerdir (Işık ve Pınarcıoğlu, 2015, ss. 22-32; Güzey, 2014; Görgülü ve Koca, 2007). Türkiye'nin 1980'li yıllarla sermaye, mal, insan, bilgi ve göstergelerin ulusaşırı akışına büyük ölçüde ve hızla açılması, ekonominin serbestleştirilmesiyle arsa ve konut piyasasındaki denetimin gevşetilmesi, imar faaliyetlerinde yerel yönetimin güçlü kılınması bu oluşuma ivme kazandırmıştır. Bu süreç, kentsel mekân üretiminde, kapitalist işletmelerin etkisinin artmasını dolayısıyla farklı araçlarla imar planlarının yerini alan büyük projeleri gerçekleştirecek büyük inşaat şirketlerinin yükselmesini de olanaklı kılmaktadır (Keyder, 2013; Ertürk ve Tosun, 2009; Öncü, 1999). Kamu olanaklarıyla yükselen orta sınıfa çarpıcı reklamlarla sunulan büyük konut projeleriyle yapılaşma, devasa ölçeklere ve özelleştirilmiş çeşitli

kamu alanlarına ulaşırken, kendine yeten merkez(ler) de oluşturulmaktadır (Güzey, 2014). Görülmektedir ki küreselleşme sürecinde eşitsizliğin görünürlüğü, mekânsal ve sosyal ayrışma konut çevresinde keskinleşmektedir. İlgili yazında ve kentsel politika eleştirilerinde ise konut çevresi yaşam kalitesi, çoğunlukla kent yoksulları ve bu grubun yoksunlukları üzerine sorgulanırken, orta-üst ve üst gelir grubunun prestijli ve korunaklı konut alanlarında kentsel ve sosyal yaşam kalitesinin yüksek düzeyde olduğu kanısı yaygındır. Bu bağlamda, varoluşu, mekânsal ve sosyal gelişim süreci göz önüne alındığında, Türkiye'de küreselleşmenin mekânsal bağlamı ile örtüştüğü (Erişen, 2003, ss. 32-42) için Ankara Çayyolu semtinin en gözde konut çevresi olan Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi bu araştırmanın çalışma alanı olarak belirlenmiştir.

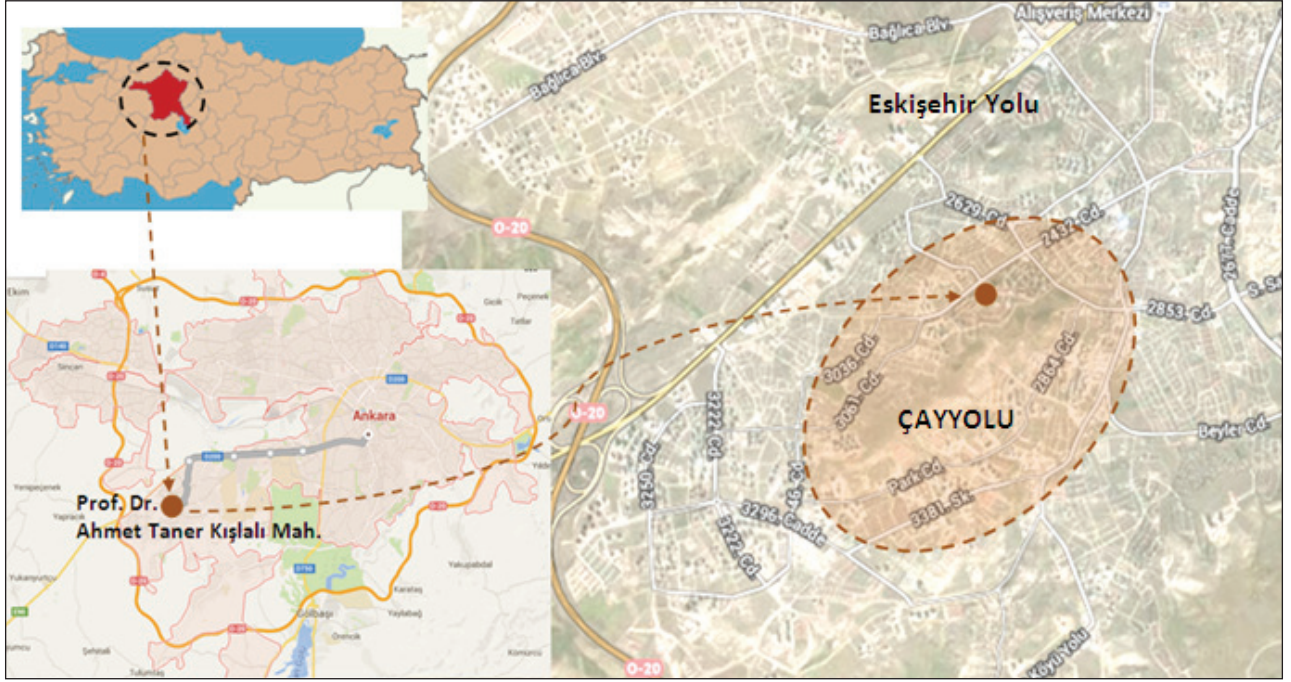
Konut çevresi, kavramsal açıdan hem konutu, hem de toplumsal çevreyi içeren bir olgudur. Konut çevresi aynı zamanda konuttan başlayarak dışa açılan aktivite alanları bütününde, fiziksel, psikolojik ve sosyo-kültürel çevre içinde, kaynağını konuttan alıp, kentse açılan mekânsal dizgede özel mülkiyetle kamu mülkiyeti arasında geçiş alanıdır. Bu nedenle, kullanıcıların gereksinimlerinin karşılanması, tatmin olması ve bireysel/toplumsal ilişkilerin gelişmesi açısından temel bir yaşam alanı içeriği ile yaşam kalitesinin önemli bileşenlerinden biridir (Kellekçi ve Berköz, 2006b). Kullanıcının an itibari ile kendi yaşam alanını ve/veya konut çevresini önemsemesi, değerlendirmesi, gereksinim ve beklentilerin belirlenmesinde bir başka deyişle yaşam kalitesinin sağlanmasında temel araçlardan biridir. Bu bağlamla belirlenen çalışmanın kapsamında, kullanıcının yaşam kalitesi algısı (sübjektif faktörler) mekânsal kalite etkileşimine göre tanımladığı sosyal yaşam kalitesi ve bu konudaki farkındalığı, Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi üzerinden değerlendirilmektedir.

Ankara-Çayyolu Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi'nde Yaşam Kalitesi ve Kullanıcı Farkındalığı

Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi'nin kentin merkezinin dışında güney-batı ucundaki konumu (Şekil 2), var oluş öyküsü ile mekânsal ve sosyal gelişimi aşağıda açıklanmaktadır.

Mahallenin Mekânsal ve Sosyal gelişimi

Ankara kentinde 1970'lerle başlatılan, kooperatif yoluyla batı kent çeperinde gelişme, güneybatı yönündeki geliş-

Şekil 2. Çayyolu ve Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi'nin kentsel konumu.

Kaynak: 20 Mayıs 2015 tarihinde <https://www.google.com/maps/place/Ankara,+T%C3%BCrkiye/@39.9035662,32.4825789,10z/data=!4m2!3m1!1s0x14d347d520732db1:0xbdc57b0c0842b8d> adresinden ulaşılan hali-hazır harita üzerinde araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

meye ivme kazandırmıştır. Ankara 1990 Metropolen Nazım İmar Planı ile kentsel gelişmenin şehirlerarası ulaşım eksenleri üzerine yönlendirilmesiyle güneybatı koridorunda kamu kurumları ve üniversite kampüslerinin öngörülmesi, Eskişehir Yolu çevresindeki konut alanlarının oluşumuna hız ve prestij sağlamıştır (Gültekin, 2014; Tarhan, 2006, ss. 3-11; Uzun, 2006, ss. 346-348). Bu planla Çayyolu-Eskişehir yolu aksında 10-22 kilometreler arasındaki planlama alanı 2000 hektar, nüfus 209,850 kişi olarak belirlenmiş ve orta ve üst gelir grubuna yönelik 1.400 hektar konut alanı da kente bağımlı alt bölge olarak planlanmıştır (Altaban, 2002). Bu planın, en az 15 hektarlık alanlarda mevzi imar planları yolu ile ilkokulu ve çarşısı ile bir mahalle biriminin oluşturulması öngörüsü, konut üretiminde özel teşebbüsü desteklemiş ve bugünkü mahalle oluşumlarını başlatmıştır (Günay, 2006, s. 66; Erişen, 2003, ss. 43-52). 1985'te kurulan Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin yetki alanındaki bu gelişme bölgesinde, çoğu kez mahkeme tarafından iptal edilen üst ölçek ve mevzii imar planlarıyla yapılaşma devam ettirilmiştir (Kamacı, 2009, s. 328).

1970'lerin sonunda başlayan üst gelir grubu konut alanı projeleri (Koru I, II Siteleri), yerel yönetimin ve kamu kurumlarının kamulaştırma, tahsis, toplu konut alanı ilanı gibi destekleriyle, 1980'lerin sonunda (Angora Evleri, Altınbel Konut gibi) çoğalmış ve yaygınlaşmıştır. 1994 Yenimahalle-Beytepe-Çayyolu Nazım İmar ile konut alanları projeleri ve parçacı (mevzi) imar planı uygulamalarıyla süregelen bu gelişmede, gayrimenkul piyasasının alanı biçimlendirmesi engellenememiştir (Gültekin, 2014). 1995'te kullanıma açılan Konut Kent II Sitesi (Şekil 3), Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi'nin Çayyolu ve kentteki tanınırlığını artırmış, bunu 2000'lerle büyük inşaat şirketleri ve büyük alışveriş merkezlerinin (AVM) çarpıcı pazarlama teknikleriyle alana girmesi izlemiştir. Eşzamanlı olarak Park Caddesi'nin kentin en prestijli gastronomi merkezine dönüşmesiyle (Şekil 4) bu mahalle de Çayyolu'nun en gözde yaşam alanı olmuştur. Arcadium AVM ve çevresindeki market zincirleriyle (Beğendik, Migros, Makro, vd.) oluşturulan alt merkez, yeni sosyal yaşam biçiminin göstergesi olmuştur (Şekil 5A ve Şekil 5B). Mart 2013'de on yıl gecikme ile Çayyolu'nu kent merkezi Kızılay'a bağlayan ve bu mahallede sonlanan Çayyolu

Şekil 3. Konut Kent II Sitesi.
Fotoğraf: A.Tanju Gültekin, 2015.

Şekil 4. Park Caddesi.
Fotoğraf: A.Tanju Gültekin, 2015.

Şekil 5A. Arcadium Alışveriş Merkezi.
Fotoğraf: A.Tanju Gültekin, 2015.

Şekil 5B. Arcadium Alışveriş Merkezi'nin batı yönü.
Fotoğraf: A.Tanju Gültekin, 2015.

metrosunun açılışıyla, mahalledeki alt merkezin etrafında yeni ticaret ve gastronomi mekânları yer almıştır. Ancak bu yeni mekânlara, bu alanda yaşayanların dışındakilere de erişim kolaylığının sağlanmasıyla eşzamanlı olarak bazı kullanım tercihlerini kısıtlayan alkol, gürültü, otopark gibi yasaklarla 2014 yılı itibarıyla Park Caddesi prestij kaybetmeye başlamıştır. Bu caddenin yerini, aynı mahallede bu caddeye paralel olup erişilebilirliği daha sınırlı olan Alacaatlı Caddesi almaktadır.

2023 Başkent Nazım İmar Planı'nda bu mahalleyi de kapsayan güneybatı koridorunun kentsel nitelik gösteren kesimlerinde, mevcut yerleşim alanı ve nüfusun artırılması öngörülmektedir. Parçacı imar planlarıyla süregelen bu koridordaki gelişmede Çayyolu'nda da olduğu gibi özel girişimcilerin konut yatırımları etkin olmuştur. Bütüncül planlama ilkelerine göre alanda yer alması gereken kamu-

sal alanlar ise genellikle girişimcilerin konut satış stratejileri ya da arazi rantına odaklı inisiyatifleriyle ve kullanıcının yeni yaşam biçiminin talepleriyle konut siteleri içerisinde düzenlenmeye çalışılmıştır. Bu süreçte sosyal yaşam pratikleri ise nüfus artışı ile önem kazanmıştır. Bu nedenle, yürürlükteki bu planla, kamusal nitelikli sosyal donatının ve yaşam kalitesinin yetersizliği dikkate alınarak nüfus artışının engellenmeye çalışıldığı düşünülebilir (Gültekin, 2014).

Yaşam Kalitesinin Objektif Göstergeleri

Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi'nde yerleşme dokusunun, 90'lı yıllarla parçacı planlarla başlayan ve kent merkezinin dışındaki yer seçimine bağlı olarak çoğunluğu korunaklı konut alanlarının birbirine eklemesiyle oluşması ve mahalle sınırının 2012'de yeniden belirlenmesi

nedeniyle; yapılaşma koşullarının, özellikle kamusal alan ve yapıların hangi standartlarla gerçekleştirildiği ya da değiştirildiği bilinmemektedir. Türkiye’de yönetsel yapılanmada, mahalle oluşumu ya da sınırı konusundaki⁴ kriterler belirsiz olduğu gibi kent planlamanın yasal dayanaklarında ve pratiklerinde de mekânsal standartlar mahalle ölçeğinde değil planlama alanına göre tanımlanmaktadır. Çalışma alanının kentsel ölçekte tanınırlığı ve prestij konut alanı olarak yapı kalitesinin (objektif göstergelerin) ortak kullanım mekânlarında istenilen düzeyde olması, böylece önlenemeyen spekülatif gelişmeler hatta emlak piyasasında Türkiye genelinde 62 ildeki, 1083 mahalle arasında A+ olarak belirlenmiş yedi mahalleden biri olması,⁵ bu ölçekte çalışmayı yönlendirmiştir.

Bu nedenlerle bu mahalledeki konut dışı ortak kullanım alanlarının nitel ve nicel özellikleri ile yeterliliği, bu çalışmanın dışsallığı ya da başka bir araştırma konusu kabul edilerek, kullanıcı algısına göre yaşam kalitesinin nesnel bileşeni (objektif göstergesi) olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme konut çevresindeki ortak kullanım (kamusal/yarı-kamusal) mekânları üzerinden yapılmıştır. Pilot anket uygulaması sonuçları da kullanıcının bu mekânlardan memnun olduğunu göstermiştir (Tablo I).

- Kullanıcılar, ortak kullanım alanlarının her birinden min. %60, maks. %90 oranında hoşnut görünmektedir (Tablo I). Ancak derin görüşmelerde çoğunluğun sosyal yaşamla ilgili şikâyetleri olduğu tespit edilmiştir. Bu tespit doğrultusunda, şikâyet gerekçelerini anlamak için kullanıcının demografik özellikleri ve ekonomik düzeyine göre; öncelikle sosyal yaşam mekânlarına (kamusal ya da özelleştirilmiş kamusal alan niteliğinde, sosyal tesisler, spor alanları, açık-yeşil alanlar vb.) ilişkin memnuniyetsizliği sorgulanmıştır (Tablo II, Tablo III ve Tablo IV). Sosyal yaşam aktiviteleri (komşuluk ilişkileri, sosyo-kültürel etkinlikler, katılım ortamları, istek

ve talepleri, destekleyici kentsel hizmetler vb.) konusunda da gereksinim ve beklentiler belirlenmiştir (Tablo V, Tablo VI ve Şekil 7).

- Cinsiyet, öğrenim düzeyi ve aylık gelir farklılığı dikkate alınmadan 18-24 yaş arası kullanıcı grubunun %82 oranında disko-gece kulübü gereksinimi bildirmesi, kentsel ölçekte eğlence merkezi olarak da algılanan bu mahalle için şaşırtıcıdır.
- Taleplere bakıldığında (Üniversite %40, fiber optik ağ %75, engelliler ve yaşlı, hamile, çocuk gibi diğerleri için mekânsal düzenlemeler %82) yaşam kalitesine ilişkin beklentilerin ileri düzeyde olduğu anlaşılmaktadır.
- 65 yaş üzerindeki kullanıcıların tamamı yaşlı bakım merkezi, %68’i hobi merkezi, %82’si mezarlık alanı talep etmektedir.

Bu verilerin, bu alanın sosyal ve mekânsal boyutlardaki ayrışmasının keskinleştiğini ve kullanıcının bundan memnun olduğunu gösterdiği söylenebilir.

Sosyal Yaşam Kalitesinde İç Faktörler; Kullanıcı Özellikleri

Kullanıcının sosyal yaşam kalitesine ilişkin konut çevresi algısı; sosyal yaşamı destekleyecek, geliştirecek ortak kullanım alanlarına odaklıdır. Bu algıda, sosyal mekânlar çoğunlukla serbest zaman geçirmeye yönelik değerlendirilmektedir. Sosyal mekânlara, bu mekânlarda sunulan hizmet kalitesine ve aktivite çeşitliliğine ilişkin gereksinim ve beklentiler ise demografik özelliklere, bu mahallede yaşam tercihlerine, yaşanılan konut tipolojisine göre değişmektedir. Bu değişikliklere ilişkin ağırlıklı ve öncelikli bulgular şöyledir;

- Sosyal mekân gereksinimleri, 60’lı yaşlara kadar konut dışı sosyal yaşamla ilişkilendirilirken, 60 yaşın üzerinde sağlık, kentsel hizmet mekânları ve görece daha az fiziksel performans gerektiren hobi merkezlerinde yoğunlaşmaktadır.⁶ Eğlence ve

4 Mahalle, 2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 3. Madde, (d) şıkkı, İç İşleri Bakanlığı’nın 31.07.2006 tarihli Adres ve Numaralamaya İlişkin Yönetmeliği’nin 4. Madde (h) şıkkı –aynı ifade ile- “Belediye sınırları içinde, ihtiyaç ve öncelikleri benzer özellikler gösteren ve sakinleri arasında komşuluk ilişkisi bulunan idari birimi” olarak tanımlanmaktadır. 06.12.2012 tarihli 6360 Sayılı 14 İlde Büyükşehir ve 27 İlde Kurulması Hakkında Kanun’la bazı belde belediyelerinin ve köylerin mahalleye dönüştürülmesinde de mahalle oluşumundaki kriterler tanımsızdır.

5 REIDIN (Real Estate Investment & Development Information Network) gelişmekte olan 35 ülke için gayrimenkul bilgi servisleri sunan bu şirket 2007’de Dubai’de kurulmuştur. Bu mahalle araştırmasında konut satış, kira bedeli, nüfus ve konut yoğunluğu, yüksek öğrenim oranı, 1000 kişiye düşen mağaza, sağlık kurumu ve yatak sayısı, suç oranı, hava kalitesi, raylı ulaşım sistemi, tarihi ve turistik yerleri, yaşam memnuniyetinin sorgulandığı bildirilmiştir.

<http://www.reidin.com/tr-TR,http://www.yeniakit.com.tr/haber/turkiyede-yasamaya-deger-4-il-belirlendi-58505.html>, <http://www.haberkita.com/emlak/turkiyenin-en-iyi-yerlesim-yerleri-belli-oldu-h254353.html>; Genel Müdür Özlem Gökçe, kişisel iletişim, Mayıs 2015.

6 Tablo II ve sonrasında tablolardaki oranlar, her alt faktöre göre her kullanıcı grubunun verdiği yanıtların ayrı ayrı oranlarıdır. Dolayısıyla yanıt oranlarının toplamı bu nedenle %100 oranına eşleşmemektedir.

Tablo I. Pilot Anket Uygulamasına Göre Kullanıcıların Sosyal Mekân Memnuniyeti

Ortak Kullanım Alanları		Çok memnun %	Memnun %	Memnun değil %	Mekânsal Gereksinim	
					İşlev tanımı	%
Alışveriş ortamı	AVM	70	30	-		
	Açık pazar-aylık antika pazarı	80	10	10		
	Büyük market	90	10	-		
	Dükkan	60	20	20		
Eğlence	Restorant	60	10	30	Luna-park	40
	Cafe-bistro	70	30	-	Disko-gece kulübü	40
	Fast-food mekânları	80	-	20		
	AVM	60	10	30		
Açık-yeşil alanlar	Park-Oyun alanları	-	90	10		
	Meydan	-	60	40		
	Yürüme yolu	80	10	10		
	Spor alanları	60	20	20		
Sağlık kurumları	Özel poliklinik -hastane	20	10	70		
	Sağlık Ocağı	30	30	40		
	Kamu klinikleri	60	-	40	Yaşlı bakım merkezi	60
Eğitim ve Kültür tesisleri	Yüksek Okul öncesi	40	30	30	Üniversite	40
	Meslek Edindirme Kursları	40	20	40	Hobi Merkezi	70
	Sinema	50	20	30	Açık hava sineması	30
	Tiyatro-gösteri merkezi	70	10	20		
	Dini tesis	70	30	-	Mezarlık	60
Teknik alt-yapı	Metro	40	10	50		
	Otobüs-Minibüs durakları	40	20	40		
	İnternet, elektrik, su vb.	40	20	40	Fiber-optik ağ	75
	Ulaşım sistemi	50	20	30		
Doğal / Yapılı Çevre	Cadde-sokak/Yapı düzeni	60	10	30		
	Mimari özellikler	10	50	40		
	Sokak mobilyaları	20	60	20		
	Doğal öğeler	-	40	60	Engelliler ve diğerleri için düzenlemeler	82

spor alanlarını ise çoğunlukla 25-40 yaş arasındaki kullanıcılar önemsemektedirler (Tablo II).

- Derin görüşmelere göre 13-17 yaş arası gençlerin talepleri, bisiklet yolu, paten alanı, model uçak-araba parkuru, luna-park gibi taleplerle diğer yaş

gruplarından ayrılmaktadır. Tüm kullanıcılar da kamusal alanların engelliler ve diğerlerinin kullanım konforunu sağlayacak biçimde düzenlenmesini ve bu alanların ücretsiz kullanılmasını talep etmektedirler.

Tablo II. Cinsiyet ve Yaşa Göre Sosyal Mekân Gereksinimleri

Yaş	Sosyal Mekân Gereksinimleri (%)							
	Spor Alanı	Oyun ve Eğlence Alanları	Özendirici Toplanma Mekânları	Hobi Merkezi	Yaşlı Bakım Merkezi	Kültür Merkezi	Kentsel Hizmetler	Diğer
Kadın								
18-24	22	44	6	10	4	6	4	4
25-34	18	22	14	8	16	12	4	-
34-39	18	24	14	8	4	16	8	8
40-59	12	16	14	24	2	28	4	6
60-64	8	20	4	24	24	22	4	-
+ 65	2	12	12	2	62	6	2	2
Erkek								
18-24	26	44	6	10	6	4	2	2
25-34	22	40	10	10	8	8	2	-
34-39	24	40	10	12	6	4	4	-
40-59	28	24	18	20	2	4	2	2
60-64	4	12	10	20	48	24	6	-
+ 65	12	14	12	22	28	2	6	4

Not: Kentsel hizmet alanı olarak tanımlanan banka, iletişim ve turizm-seyahat şirketleri, belediye binası, vb. tanımlanırken, gerçekte hizmet biçimi ifade edilmektedir.

Kullanıcının aylık gelir düzeyine göre sosyal mekân gereksinimi de farklılaşmaktadır. Dar gelirli (950-2.000 TL aylık gelir) gereksinimlerinin, ucuz ya da ücretsiz olduğunu düşündükleri spor alanları (kadınlarda %32, erkeklerde %48) ve kültür merkezi (kadınlarda %44, erkeklerde %30) olduğunu belirtmişlerdir. Yüksek gelirli ise (+10.000 aylık gelir) ise oyun ve eğlence mekânlarına (kadınlarda %36, erkeklerde %42) ile hobi merkezi olarak tanımladıkları yabancı dil, drama, dans, resim, maket vb. kurs mekânlarına (kadınlarda %24, erkeklerde %20) gereksinim duymaktadırlar (Tablo III).

Kullanıcının öğrenim düzeyine göre sosyal yaşam kalitesi algısı dolayısıyla ilişkilendirdiği mekânsal gereksinimler farklılaşmaktadır. Öğrenim düzeyi yüksek olanların sosyal mekân gereksinimleri, öğrenim düzeyi ile gelir düzeyi paralellik gösterdiği için gelir düzeyine göre farklılaşan gereksinimlerle örtüşmektedir (Tablo III ve Tablo IV).

Bu mahalleye gelmeden önce ve şimdi yaşanan konutların tipolojisine göre sosyal yaşam mekânlarına duyulan

gereksinim ve beklentiler farklılaşmaktadır. Kullanıcıların %70'i bu mahalleye taşınmadan önce kent merkezinde apartmanlarda yaşamış olanlardır. Bu grubun %60'ı bu mahalledeki korunaklı sitelerdeki çok katlı konut binalarında yaşamakta ve sosyal mekân gereksinimlerini açık spor alanları (%64), oyun-eğlence (%18) ve toplantı mekânları (%18) olarak belirtmektedirler. Aynı grupta tek aile konutunda yaşayanlar ise diğer gruba açık mekân taleplerine karşın çoğunlukla kapalı mekânlardaki aktivitelere yönelik, hobi merkezi (%40), eğlence merkezi (%20) spor alanı (%18), kentsel hizmet mekânlarına (%18) gereksinim duymaktadırlar (Şekil 6).

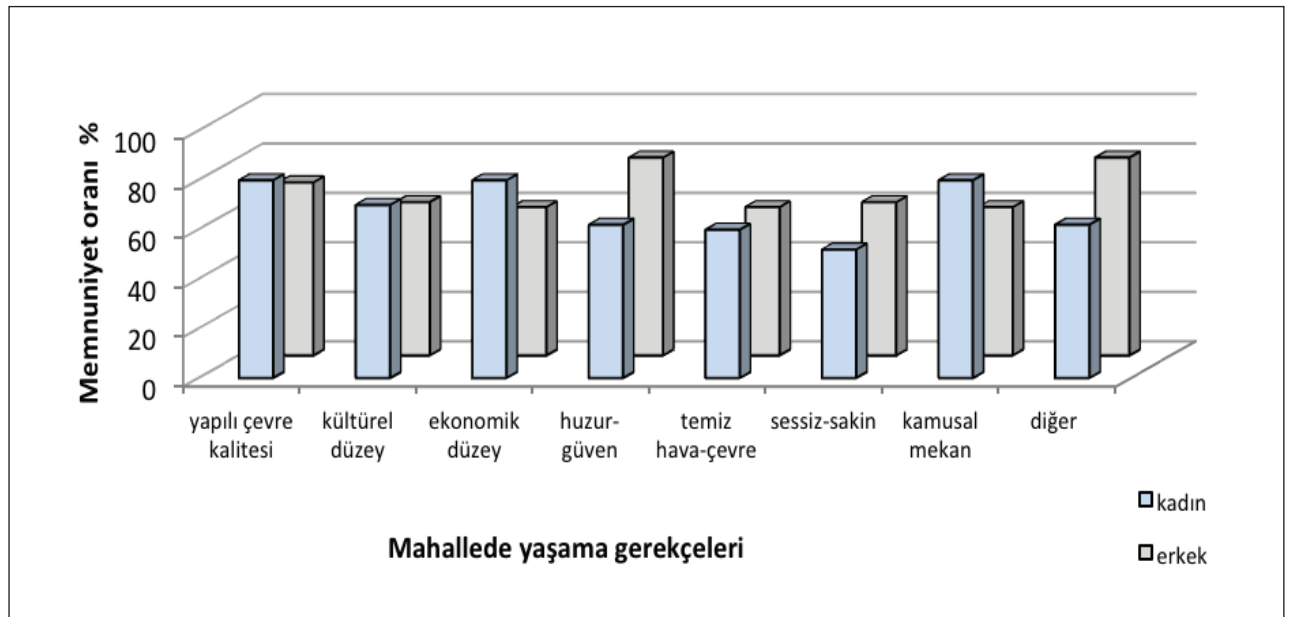
Mahallede yaşama tercihlerine göre değişen sosyal mekân algısı incelendiğinde ikametgâh alanından memnuniyetin üst düzeyde olduğu görülmektedir. Ancak, 40 yaşın üzerinde, mülk sahipliği oranı %62 olup, farklı konut tiplerinde yaşayanlar mekânsal gereksinimlerini, sosyal yaşama yönelik aktivite çeşitliliği ile aidiyet kurma ve diğer kullanıcılarla tanış olmayı sağlayacak işlevler üzerinden tanımlanmaktadır.

Tablo III. Cinsiyet ve Aylık Gelire Göre Sosyal Mekân Gereksinimleri

Aylık Gelir (TL.)	Sosyal Mekân Gereksinimleri (%)							
	Spor Alanı	Oyun ve Eğlence Mekânları	Özendirici Toplanma Mekânları	Hobi Merkezi	Yaşlı Bakım Merkezi	Kültür Merkezi	Kentsel Hizmetler	Diğer
Kadın								
949'dan az	48	12	16	2	2	12	8	-
950-2.000	32	10	6	44	4	44	4	4
2.001-4.200	18	22	14	8	16	12	4	-
4.201-10.000	18	24	14	8	4	16	8	8
+ 10.000	12	36	14	24	2	28	4	6
Belirtmeyen	32	44	10	6	4	22	16	2
Erkek								
949'dan az	52	44	6	10	6	4	2	2
950-2.000	48	40	10	10	8	30	2	-
2.001-4.200	24	40	10	12	6	4	4	-
4.201-10.000	28	24	18	20	2	4	2	2
+ 10.000	24	42	10	20	4	24	6	-
Belirtmeyen	34	32	10	16	16	22	16	2

Not: Türkiye'de aylık net asgari ücret 2015 yılında ilk 6 ay için 949 TL'dir. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından, Şubat 2015 fiyatlarına göre çalışan tek kişinin yoksulluk sınırı 2.061,33TL., dört kişilik bir ailenin asgari geçim sınırı 4.182,93TL. olarak belirlenmiştir.

Şekil 6. Mahallede Yaşam Gerekçelerine Göre Sosyal Mekânlardan Memnuniyet Oranı.

Tablo IV. Cinsiyete ve Öğrenim Düzeyine Göre Sosyal Mekân Gereksinimleri

Öğrenim Düzeyi	Sosyal Mekân Gereksinimleri (%)							
	Spor Alanı	Oyun ve Eğlence Mekânları	Özendirici Toplanma Mekânları	Hobi Merkezi	Yaşlı Bakım Merkezi	Kültür Merkezi	Kentsel Hizmetler	Diğer
Kadın								
Okur-yazar değil	22	44	6	10	4	6	4	4
Okur-yazar	18	22	14	8	16	12	4	-
İlkokul	18	24	14	8	4	16	8	8
Ortaokul	12	16	14	24	2	28	4	6
Lise	8	24	24	24	2	22	4	-
Üniversite	2	12	12	62	2	6	2	2
Yüksek Lisans	44	22	6	4	10	4	4	2
Doktor	44	14	10	4	6	44	6	4
Erkek								
Okur-yazar değil	26	44	6	10	6	4	2	2
Okur-yazar	22	40	10	10	8	8	2	-
İlkokul	24	40	10	12	6	4	4	-
Ortaokul	28	24	18	20	2	4	2	2
Lise	24	12	10	20	4	24	6	-
Üniversite	12	14	12	22	2	28	6	4
Yüksek Lisans	48	32	16	22	8	12	8	6
Doktor	48	34	16	18	12	4	8	-

Derin görüşmelerde 13-25 yaş grubunun bu tür sosyalleşmeye ilişkin aktivite ve/veya mekânları önemsemedikleri anlaşılmıştır. Yatırımcılar ise yapılı çevre kalitesinin, cafe, restoran, alış-veriş mekânları gibi ticari işletme sahipleri de sundukları hizmet kalitesinin kullanıcı memnuniyeti için yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Sosyal Yaşam Kalitesinde Dış Faktörler; Sosyo-Kültürel Çevre

Sosyal yaşam kalitesi, insan-çevre ilişkisi üzerinde kurgulanan, mekânla desteklenen; topluluğun üyeleri arasında, topluluk tarafından kabul gören kurallara uygun olarak maddi ya da manevi konulardaki iletişim sürecindeki sosyal etkileşime dayalıdır (Şensoy ve Karadağ, 2012). Sosyal etkileşim, bireyin, sosyal ve fiziksel yaşam alanına ait olmak için insanlarla kurduğu ilişkidir. Bu ilişkide sosyo-kültürel ve ekonomik benzerlik, mekânsal konum,

iletişim olanakları ve ortamları ile bu ortamlarda geçirilen zaman etkilidir (Erdönmez, 2005, ss. 24-28). Sosyal etkileşim, mekânsal ortaklık ya da yakınlıkla başlayarak, komşuluk düzeyinden sosyal ve kamusal alanlara doğru gelişerek yayılır. Bu yaklaşımla bu mahalledeki konut kullanıcılarının sosyal yaşam kalitesi ya da algısı; komşuluk ilişkileri, sosyal-kültürel aktiviteler, kentsel hizmetler ve bunlara erişilebilirlik, güvenlik ve mekân kullanım kalitesinden sorumlu yönetim olarak belirlenen beş alt faktöre göre sorgulanmıştır. Bu faktörlere ilişkin kullanıcı memnuniyetinin demografik özellikler (Tablo V), kültürel alt yapı (Tablo VI) ile sosyo-ekonomik düzey ve yaşanılan konut tipolojisine (Şekil 7) göre değiştiği tespit edilmiştir.

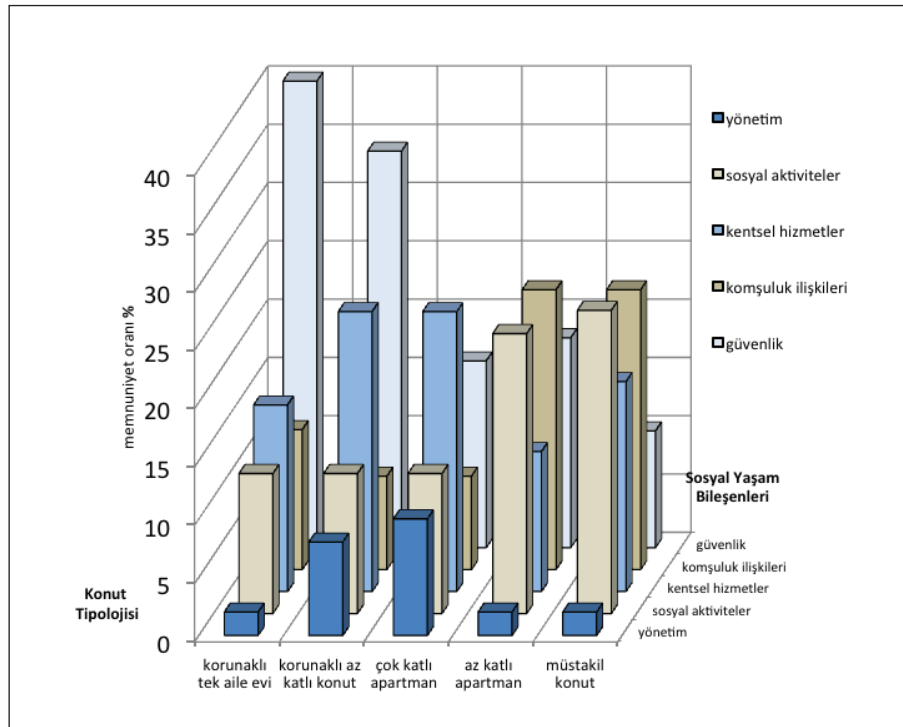
Kadın kullanıcılarla erkek kullanıcıların komşuluk ilişkilerinden memnuniyeti, yaş gruplarına göre benzerlik gösterirken, kadınların daha iyi komşuluk ilişkileri kurdukları söylenebilir. Kadınlarda 35-60 yaş grubu memnuniyet

Tablo V. Cinsiyete ve Yaşa Göre Sosyal Yaşam Kalitesinden Memnuniyet

Yaş	Memnuniyet (%)				
	Komşuluk İlişkileri	Sosyal- Kültürel Aktiviteler	Kentsel Hizmetler	Güvenlik	Yönetim
Kadın					
18-24	28	8	24	40	12
25-34	20	10	24	38	28
34-39	24	10	28	38	22
40-59	30	12	30	40	16
60-64	40	44	34	22	8
+ 65	34	52	28	12	6
Erkek					
18-24	24	38	20	18	--
25-34	38	28	12	8	2
34-39	24	24	26	22	12
40-59	26	24	22	18	18
60-64	34	34	16	12	22
+ 65	34	34	22	12	18

Not: Sosyal-kültürel aktiviteler; kamusal yaşamı, sosyal paylaşımı, ortaklıkları ve sorumlulukları kapsamaktadır.

Şekil 7. Yaşanılan konuta göre sosyal yaşam memnuniyeti.

Tablo VI. Cinsiyete ve Öğrenim Durumuna Göre Sosyal Yaşam Kalitesinden Memnuniyet

Cinsiyet/ Öğrenim Durumu	Memnuniyet (%)				
	Komşuluk İlişkileri	Sosyal –Kültürel Aktiviteler	Kentsel Hizmetler	Güvenlik	Yönetim
Kadın					
Okur-yazar değil	20	8	24	36	12
Okur-yazar	20	10	24	38	10
İlkokul	24	10	28	38	12
Ortaokul	30	12	30	20	12
Lise	40	44	34	34	24
Üniversite	34	52	28	12	--
Yüksük Lisans	34	54	26	8	12
Doktor	24	38	20	8	10
Erkek					
Okur-yazar değil	24	24	34	44	52
Okur-yazar	26	24	38	36	44
İlkokul	34	34	44	28	24
Ortaokul	34	34	24	24	12
Lise	48	44	26	38	12
Üniversite	30	58	28	26	20
Yüksük Lisans	30	58	8	8	10
Doktor	20	24	2	8	2

oranının (%64), diğer yaş gruplarına (18-35 yaş grubu %42, 60 yaş üzeri %30) göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ancak 60 yaş üzerindeki grubun sosyal ve kültürel aktivitelere katılımı diğerlerinden daha yüksektir (%74). 35-60 yaş grubu kadınlarla %20 oranında yapılan yüz yüze anket uygulaması ve derin görüşmelere göre bu durum, yeni yaşam alanlarını alışkın oldukları iyi komşuluk ilişkileriyle daha kolay benimsediklerine bağlanmaktadır. 60 yaş üzerindeki kadınlar ise çoğunlukla (%82) emekli oldukları için serbest zamanlarının daha fazla olduğunu ve çalışma hayatında özlem duydukları sosyal etkinliklere katılarak yalnız kalmadıklarını belirtmişlerdir. Erkeklerde de 35-60 yaş grubu memnuniyet oranı (%52), diğer yaş gruplarına (18-35 yaş grubu %34, 60 yaş üzeri %18) göre daha yüksektir. Bu durum erkeklerin sosyal yaşamda aynı yaş grubundaki kadınlara eşlik etmeleriyle açıklanabilir.

18-24 yaş grubunun çoğunlukla (%82) öğrenci olmalarından dolayı sosyal ve kültürel aktivitelere zaman ayıramadıkları ya da eğitim kurumlarındaki aktiviteleri tercih ettikleri anlaşılmıştır. Ancak bu grubun, Çayyolu Platformu-Bisiklet Grubu'na katılma oranı yüksektir (%64).

Kadınların sosyo-kültürel aktivitelere katılımı ve memnuniyet oranı (%54) orta yaş grubunda yoğunlaşırken, aynı yaş grubu erkeklere (%38) göre daha yüksektir. 60 yaş üzerindeki kadın ve erkekler ise yaklaşık aynı oranlarda (%62) memnun olmadıkları tespit edilmiştir. Bu grup yalnızlıktan, önemsenmediklerinden, bu tür aktivitelerin kendi yaş ve öğrenim düzeylerine, ilgi alanlarına uygun olmadığından şikâyetçidirler.

Kentsel hizmetlerden memnuniyette kullanıcılar %20 oranında trafik sıkışıklığından, ulaşım hizmetlerinin yetersizliğinden, kış aylarında çevre kirliliğinden, engellilerin

ve diğerlerinin önemsenmediğinden şikâyetçidirler. Bu nedenle yerel yönetimden de memnun değildirler.

Kullanıcıların %82 oranında korunaklı konut alanlarında yaşamalarına karşın, bu grubun güvenlik konusundaki memnuniyet oranının düşük olması (%38) şaşırtıcıdır. Bu durum, sosyal iletişimsizlik, zengin mahallesi olarak bilinmek, yasal yaptırımların esnek olması ve aydınlatmanın yetersizliği ile açıklanmaktadır. Ayrıca, sokak köpekleri ve yaşam alanları yapılaşmaya açıldığı için açık alanlarda yaşamak zorunda kalan tilkiler tedirgin edicidir.

Kullanıcıların öğrenim düzeyi yükseldikçe sosyal yaşam kalitesinden memnuniyeti azalmaktadır. Ancak kullanıcıların çoğunluğu (%74) bu mahallede yaşama tercihlerinin doğru olduğunu ve memnun olduklarını belirtmişlerdir (Tablo VI). Kullanıcıların aylık gelirinin, öğrenim düzeyine paralel olması, memnuniyet oranlarını da eşleştirmektedir.

Öğrenim düzeyi arttıkça sosyal yaşam kalitesinden memnuniyet oranı azalmaktadır. Bu durum farklı cinsiyette de benzerlik göstermektedir. Yaşanılan konut tipolojisine göre sosyal yaşam memnuniyeti değişmektedir (Şekil 7).

Korunaklı sitelerde yer alan tek ailelik müstakil konutlarda yaşayanların komşuluk ilişkileri, sosyal aktiviteler ve yönetimden memnuniyet oranları düşmektedir. Ancak, konut sitelerindeki konut binalarında kat sayısı ve her kattaki konut birim sayısı azaldıkça komşuluk ilişkileri ve güvenlik konularında memnuniyet oranı artmaktadır.

Sosyal Yaşam Kalitesinde Kullanıcının Farkındalığı

Kullanıcıların yaşadıkları konut çevresinin değişme, gelişme süreçlerinde etkin olabilmesinde, mevcut duruma ilişkin farkındalığını ifade etmesinde temel ve en etkin olan araç, sivil toplum kuruluşlarıdır. 1999 yılında kurulan Çayyolu Demokrasi Platformu, Şubat 2004'de bu semtin geleceğini planlamada işbirliği amacıyla 11 derneğin birleşmesiyle, Çayyolu Platformu olarak yeniden örgütlenmiştir. Bu sivil toplum örgütü doğal ve yapısal çevrede rant odaklı imar planı değişikliklerini, doğal çevrenin, açık ve yeşil alanların yapılaşmaya açılmasını kamuoyu oluşturarak engellemektedir. Ayrıca çevre kirliliği özellikle elektromanyetik kirlilikle de mücadele eden bu örgütün tüm çabalarının amacı Çayyolu semtini yaşanabilir kılmaktır. Platform, konferans, festival, kültür gezileri, sergiler, kurslar gibi farklı sosyal aktiviteler düzenleyerek, demokratik ve sosyal yaşamı ve aidiyeti, sosyal sorumluluğu destekle-

mektedir. Bu örgütün 2001'den itibaren "Çayyolu Bülteni" ile başlattığı sosyal ağ ve haberleşme ortamı, Ümitköy-Çayyolu Telefon Rehberi, Çayyolu Haritası ve web sitesi ile geliştirilmiştir. Böylece, yerleşiklerin yaşamını kolaylaştırmak ve toplumsal konularda uyarmak, katılımı, farkındalığı ve semtin tanınırlığını sağlamak için çalışmalarını başarıyla sürdürmektedir (Çayyolu Platformu, 2015).

Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi bu örgütün içerisindeki bir kozadır. Bu örgütün mahalleyi de kapsayan, sosyal yaşam kalitesinde farkındalığı yaratma çabaları konusunda, kullanıcıların düşünceleri ve katılım düzeyi şöyledir: Kullanıcıların %82'si bu örgütlenmeden haberdar, %38'i örgütün faaliyetlerini sosyal medyadan ve örgütün web sayfasından izlemekte, %22'si örgüt faaliyetlerine zaman buldukça ilgisini çeken festival, kurs, bisiklet turu gibi etkinliklere katılmakta, %14'ü örgüt çalışmalarını aktif olarak desteklemektedir. Kullanıcıların %6'sı örgüt yönetiminde çalışmakta, %2'si örgüt çalışmalarını gereksiz bulmakta. %74'ü ise örgütü başarılı ve etkin görmektedir.

Kullanıcıların %68'i belediyenin düzenlediği Çanakkale Zaferi 100. Yıldönümü Kutlamaları ve Arcadium Konserleri, Mahalleli Seviyorum Festivali, Yaza Merhaba Partisi gibi sosyal etkinliklerden, Çayyolu Platformu'nun düzenlediği etkinlikler kadar bilgi sahibi değildir. Sadece 50 yaş üzeri kullanıcı grubunun %82'i bu aktivitelere katılacağını bildirmiştir. Ayrıca bu tür aktivitelerin AVM'lerde değil, açık ya da özel alanlarda düzenlenmesini talep etmişlerdir.

Sosyal yardımlaşma ve işbirliği konusunda kullanıcıların çoğunluğu (%82 oranında) istekli olmakla birlikte, bu grubun %48'i çaba gösterdiğini ve gerekli olduğunu ifade etmiştir. Bu konuda yerel yönetim ve Çayyolu Platformu'ndan çok medya aracılığı ile ulaştıkları organizasyonları destekleyen kullanıcı oranı yaklaşık %64'dür. Kullanıcılara göre (%82 oranında) güvenlik, gençlerin donanımlarını güçlendirecek faaliyetlere yönlendirilmesi, yaşlıların ve engellilerin sosyal yaşama katılmalarının kolaylaştırılması ve desteklenmesi konularında işbirliği yapılması gerekmektedir. Kullanıcıların çoğunluğu aynı oranda, yönetimin ve sivil toplum kuruluşlarının sosyal yaşam kalitesini yükselten faktörler konusundaki çalışmalarını takdir etmelerine karşın, aidiyeti ve yaşam çevresini sahiplenmeyi önemsemediklerini düşünmektedirler. Sabah kahvesi için buluşan 60 yaş üzeri 5 kadın, 7 erkekle yapılan derin görüşmelerdeki bildirimler bu konuyu çarpıcı biçimde açıklamaktadır:

Emekli grubun çoğunluğu Ankara'nın (Çankaya, Gazi Osman Paşa, Kavaklıdere, Ayrancı, Emek, Bahçelievler, Maltepe gibi) orta-üst gelir gruplarının yaşadığı semtlerden taşınmıştır. Bu semtlerde en az 20-25 yıllık yaşam süresinde çoğunlukla herkes herkesi tanırdı. Hepimiz buraya yeni geldiğimiz için geçmişteki komşuluk, güven ve işbirliği ortamını sağlayamadık, sağlamaya da ömrümüz yetmeyecek. Çocuklarımız da kent merkezinde çalıştıkları için onları da çok az görüyoruz, yani bu güzel mahallede yalnız kalıyoruz, kimsesiz gibiyiz. Bu sıkıntılarımızı duyuramıyoruz, paylaşmıyoruz ve geçmişteki mahallelerimizi özleyiyoruz.

Sonuç

Orta-üst ve üst gelir grubunun, kent merkezi dışında ve genellikle kentin uç noktalarındaki doğal ve yapılı çevre kalitesi yüksek ve çoğunlukla korunaklı olan konut alanlarında yaşam tercihleri giderek yaygınlaşmaktadır. Kentsel yerleşmenin, gelişmenin ve kentleşmenin yeni bir formu olan bu konut alanları, ekonomik, mekânsal ve sosyal ayrışmayla metropoliten parçalanmanın da göstergesidir. 90'lı yıllarla parçacı imar planlarının birbirine eklenmesiyle oluşturulmaya başlanan bu yeni konut alanlarında, yapılı çevre kalitesinin yaşam kalitesini sağlamada yeterli olacağı düşünülmektedir. Ancak yaşam kalitesi, ölçülebilir bu objektif faktörlerle birlikte bireyin öznel yargılarına ve algısına dayanan subjektif göstergelerle sağlanabilir. Bu nedenle, bu çalışmada Ankara'da yeni ve prestij konut alanı olan Çayyolu semtinin Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi'nde, yaşam kalitesi düzeyi ve bileşenleri sorgulanmış ve aşağıdaki çıkarsamalar elde edilmiştir.

- Orta-üst gelir grubunun çoğunlukla korunaklı olan konut alanlarında, yapılı çevrenin (objektif faktörlerin) yüksek kalite düzeyi, yaşam kalitesi için yeterlidir.
- Sosyal yaşam kalitesi, yaşam kalitesinin yapılı çevre kalitesi kadar önemlidir.
- Sosyal yaşam kalitesi bireye göre öznelleşen (demografik özellikler, sosyo-kültürel ve ekonomik düzey, alışkanlıklar vb. bağlı) algıya dayalı subjektif göstergelerle (iç ve dış faktörlerle) belirlenebilir. Bu algı farkındalıkla geliştirilebilir.
- Konut ve çevresinde objektif faktörlerin yeterli olması, subjektif kriterlerin her zaman olumlu olmasını sağlamamaktadır.
- Sosyal yaşam kalitesini oluşturmada şablon olacak bir rehber hazırlanması mümkün değildir ancak

sosyal etkileşim ortamlarıyla oluşturulabilir, geliştirilebilir. Fiziksel mekânsal yapı kalitesi ise sosyal yaşamı destekler, yönlendirir.

- Sosyal yaşam algısında (subjektif faktörler); komşuluk ilişkileri, sosyal-kültürel aktiviteler, kentsel hizmetler ve bunlara erişilebilirlik, güvenlik ve mekânsal yapı kalitesi ve kullanım düzeyinden sorumlu yönetim biçim ve anlayışı etken faktörlerdir. Bu faktörlerin önem derecesinin kullanıcıya (demografik özellikleri, kültürel alt yapısı, sosyo-ekonomik düzeyi, daha önce ve bu mahallede yaşadığı konut tipolojisine) göre değişmektedir.
- Sosyal etkileşim, sosyal yaşam kalitesiyle birlikte aidiyeti, sosyal ve demokratik kentsel yaşamı destekler. Sivil toplum örgütleri bu konuda yarattıkları farkındalık ortamlarıyla bu etkileşimi sağlayan önemli araçlardan biridir.
- Yeni yerleşim alanlarında da sosyal yaşamı besleyen ve düzeyini yükselten önemli etkenlerden olan aidiyet duygusu, sivil toplum örgütlerine ve aktivitelerine katılımı gerçekleştirilebilir.
- Kullanıcının öznel niteliklerine göre değişkenlik gösteren sosyal yaşam algısı ve bu konudaki farkındalığı, başarılı kentsel politikaların oluşturulmasında önemlidir. Bu nedenle yeni konut alanları planlanmasında ve tasarımında tarafların asgaride katılımı sağlanmalıdır.

Bu çıkarsamalara göre; konut çevresinde yaşam kalitesinin; tüm tarafların yaşam çevresini birlikte oluşturmaya ve sahiplenmeye odaklı farkındalıkla oluşturulacak ortak vizyonla sağlanacağı söylenebilir. Bu vizyon, başarılı konut politikalarının doğru ölçüm ve bilgilendirmeyi gerektirdiği dikkate alınarak; yere, zamana, toplumsal yapıya, kullanıcının gereksinim ve beklentilerine göre; yaşam kalitesini oluşturan subjektif ve objektif faktörlerin değişmesi ya da gelişmesi ve bu sürecin tüm aktörlerce izlenebilmesiyle sağlanabilir. Böylece planlanan ya da mevcut olan konut alanlarında, değişen kalite koşullarının gereklerine yeniden ulaşılabilir.

Kaynakça

- Altaban, Ö. (2002). Ankara metropoliten alan planlama deneyimi (1970-1984): Nazım plan bürosunun kuruluşu, örgüt yapısı, planlama yaklaşımı ve sorunları, *Planlama*, 4, 32-45.
- Amerigo, M. ve Aragones, J.I. (1997). A theoretical and methodological approach to the study of residential satisfaction, *Journal of Environmental Psychology*, 17, 47-57.

- 15 Mayıs 2015 tarihinde http://www.researchgate.net/profile/Maria_Amerigo/publication/236144341_A_Theoretical_and_Methodological_Approach_to_the_Study_of_Residential_Satisfaction/links/00463527ec533dcedd000000.pdf adresinden erişildi.
- Balta, M. Ö. Ve Eke, F. (2011). Spatial reflection of urban planning in metropolitan areas and urban rent; a case study of Çayyolu, Ankara. *European Planning Studies*, 19(10), 1817-1838.
- Berköz, L., Şence Türk, Ş. ve Kellekci, Ö. L. (2009). Environmental quality and user satisfaction in mass housing areas: The case of Istanbul. *European Planning Studies*, 17(1), 161-174. 15 Mayıs 2015 tarihinde <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09654310802514086> adresinden erişildi.
- Çayyolu Platformu. (2015). 15 Mayıs 2015 tarihinde www.cayyolum.com adresinden erişildi.
- Erdönmez, M. E. (2005). *Açık kamusal kent mekânlarının toplumsal ilişkileri yapılandırmadaki rolü, Büyükdere-Levent-Maslak aksı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erişen, O. (2003). *Suburbanization in Türkiye within the process of integration to global development and a new life-style settlement*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erkul, A.K. (2014a). Konut tercihi ve sosyo-mekânsal ilişkilerde kültürel sermayenin rolü: Kuru sitesi ve OR-AN sitesi örnekleri üzerinden bir karşılaştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(4), 625-647.
- Erkul, A.K. (2014b). From privatized to constructed public spaces: Observations from Turkish cities. *American International Journal of Contemporary Research*, 4(7), 120-126. 25 Kasım 2015 tarihinde http://www.aijcrnet.com/journals/Vol_4_No_7_July_2014/15.pdf adresinden erişildi.
- Erol, D (1999). Konut sakinlerinin fiziksel ve toplumsal çevre algısı. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 8(1), 54-70.
- Ertürk, H. ve Tosun, E.K. (2009). Küreselleşme sürecinde kentlerde mekânsal, sosyal ve kültürel değişim: Bursa örneği. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 37-53.
- Falay, N. (2014). Kamusal Alanın Oluşumu, Dönüşümü ve İktisadi Boyut, *Journal of Life Economics*, 2, 51- 70. 25 Kasım 2015 tarihinde http://www.jlecon.com/Makaleler/520429241_6-nihat%20falay.pdf adresinden erişildi.
- Geniş, Ş. (2007). Producing elite localities: the rise of gated communities in Istanbul. *Urban Studies*, 44(4), 771-798.
- Göregenli, M. (2010). *Çevre psikolojisi, insan-mekân ilişkileri*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi .
- Görgülü, T. ve Koca, S. K. (2007). Türkiye’de barınma biçiminde yaşanan değişimler: son dönemde yapılan tüketim odaklı konutlar. *Mimarlık*, 331, 25 Kasım 2015 tarihinde <http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&Der giSayi=287&RecID=1630> adresinden erişildi.
- Gültekin, A. T. (2014). Recent sprawl and shrinkage policies deployed in the sphere of urban management in Turkey: The case of Ankara. *ERSA conference papers* içinde (No. ersa14p652). European Regional Science Association. 25 Kasım 2015 tarihinde <http://www.sre.wu.ac.at/ersa/ersaconfs/ersa14/e140826aFinal00652.pdf> adresinden erişildi.
- Günay, B. (2006). Ankara çekirdek alanının oluşumu ve 1990 Nazım Planı hakkında bir değerlendirme. T. Şenyapılı (Der.) *Cumhuriyetin Ankara’sı: Doç. Dr. Özcan Altaban’a armağan* içinde (ss. 60-76). Ankara: ODTÜ.
- Gürel, Z.A. (2009). *Kentsel yaşam kalitesi ile kent hizmetleri arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik bir model önerisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güzey, Ö. (2014). Neoliberal urbanism restructuring the city of Ankara: gated communities as a new life style in a suburban settlement. *City*, 36, 93-106.
- Hacısalıhoğlu, Y. (2000). *Küreselleşme, mekânsal etkileri ve İstanbul*. İstanbul: Akademik Düzey.
- Işık, O. ve Pınarcıoğlu, M. (2015). *Nöbetleşe yoksulluk, gecekondulaşma ve kent yoksulları: Sultanbeyli örneği*. İstanbul: İletişim.
- Kamacı, E. (2009). Güneybatı Ankara Koridoru Yenikent Bahçeli Evler Yapı Kooperatifi. *Gecekondu, dönüşüm, kent, Tansı Şenyapılı’ya armağan* içinde (ss. 327-352) Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Yayın.
- Kellekci, Ö.L. ve Berköz, L. (2006a) Konut ve çevresel kalite memnuniyetini yükselten faktörler. *İTÜ Dergisi/a, mimarlık, planlama, tasarım*, 5(2),167-178.
- Kellekci Ö. L. ve Berköz, L. (2006b). Mass housing: User satisfaction in housing and its environment Istanbul, Turkey. *European Journal Housing Policy*, 6(1), 77-99.
- Keyder, Ç. (2013) Enformel konut piyasasından küresel konut piyasasına. Ç. Keyder (Der.) *İstanbul küresel ile yerel arasında* içinde (ss. 171-191). İstanbul: Metis Yayıncılık Ltd. (4. Basım).
- Lefebvre, H. (2013). *Kentsel devrim*. (S.Sezer, Çev.), İstanbul: Sel.
- Öncü, A. (1999). ‘İdealinizdeki Ev’ mitolojisi kültürel sınırları aşarak İstanbul’a ulaştı. *Birikim*, 123, 26-46.
- Özgür, E.F. (2006). Sosyal ve mekânsal ayrışma çerçevesinde yeni konutlaşma eğilimleri: Kapalı siteler, İstanbul, Çekmeköy örneği. *Planlama*, 4, 79-95.

- Şen, B. (2011). Kentsel mekânda üçlü ittifak: Sanayisizleşme, soylulaştırma, yeni orta sınıf. *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 44, 1-21.
- Şensoy, N. ve Karadağ, A.A. (2012). Sosyal etkileşimin komşuluk düzeyinde geliştirilmesine yönelik bir araştırma: Ankara TOKİ Atakent Sitesi örneği. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 2(6), 279-289.
- Tarhan, B. A. (2006). Ankara, kent ve modernleşme. F. Ş. Cantek (Der.) *Sanki viran Ankara* içinde (ss. 107-148). İstanbul: İletişim.
- Tirkeş, G.K. (2012). Spatial choices of middle classes. *METU, Journal of Faculty Architecture*, 27(2), 37-59.
- TÜİK (2015). 3 Mayıs 2015 tarihinde www.tuik.gov.tr/ adresinden erişildi.
- Türkoğlu, H. (1997). Residents' satisfaction of housing environments: The case of Istanbul, Turkey. *Landscape and Urban Planning*, 39, 55-67.
- Türkoğlu, H.D., Bölen, F., Baran, P.K. ve Marans, R.W. (2008). İstanbul'da yaşam kalitesinin ölçülmesi. *İTÜ Dergisi A-Mimarlık, Planlama, Tasarım*, 7(2), 103-113.
- Uzun, N. (2006). Kentsel dönüşümde yeni bir kavram: Seçkinleştirme. A. Eraydın (Der.) *Değişen Mekân: Mekânsal süreçlere ilişkin tartışma ve araştırmalara toplu bakış: 1923-2003* içinde (ss. 340-360). Ankara: Dost Kitapevi.
- Van Kamp, I., Leidelmeijer, K., Marsman, G. and Hollander, de A., (2003). Urban environmental quality and human well-being: Towards a conceptual framework and demarcation of concepts; a literature study. *Landscape and Urban Planning*, 65(1-2), 5-18. 3 Mart 2015 tarihinde <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169204602002323> adresinden erişildi.
- Yamada, N., Heo, J., King, C. ve Fu, Y.Y. (2009). Life satisfaction of urban residents: Do health perception, wealth, safety, community pride and, and cultural tourism matter? *2009 ICHRIE Conference*. 3 Mayıs 2015 tarihinde <http://scholarworks.umass.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1182&context=refereed> adresinden erişildi.
- Yüceşahin, M.M. ve Tuysuz, S. (2011). Ankara kentinde sosyo-mekânsal farklılaşmanın örüntüleri: Ampirik bir analiz. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 9(2), 159-188.